

Spekulatiefje

Geen nieuwe titel voor het cursiefje dat u elke maand op deze plaats aantreft en waarin een der hoofdredacteurs wat kanttekeningen plaatst bij de inhoud van het Maandblad of bij actuele gebeurtenissen. Het hier bedoelde Spekulativefje heeft dan ook niets te maken met speculaties: bespiegelingen of overwegingen.

Het is gewoon een Vlaamse volksnaam voor een de meesten wel bekend akkeronkruid, het Guichelheil. Deze volksnaam is beter te begrijpen als u ook een volksnaam uit Zeeuws Vlaanderen kent, Spikkelatiefje: de rand van de bloemblaadjes is versierd met een aantal zwarte spikkeltjes die bij nadere bestudering kleine klieren blijken te zijn. Deze volksnaam is nog vrij eenvoudig te verklaren. Lastiger is het om de wetenschappelijke naam van het Spekulativefje, *Anagallis arvensis*, af te leiden. Het achtervoegsel voor de soortnaam levert geen problemen op: *arvensis* = op de akker groeiend. De herkomst van de geslachtsnaam is minder eenduidig. In het Botanisch Lexicon voor de Lage Landen van H. Kleijn vinden we een aantal mogelijkheden: het Latijnse *Anagelao* = ik lach; een samenvoeging van de woorden *ana* = weer en *agallo* = versieren (naar de in sommige jaren voorkomende tweede bloei in de herfst); het Griekse *anagallomai* = ik praal of *agallein* = tot de schoonheid behorend.

De meest gebruikte Nederlandse naam van het Spekulativefje is Guichelheil, afkomstig van *guichel* = gekheid, razernij en *heil*. Aan dit tere plantje werden grote geneeskrachten toegeschreven. Dit "Heil der Zotten" zoals het ook wel werd genoemd, was sinds mensenheugenis tot ver in de negentiende eeuw bekend als middel tegen hondsdelheid en droefgeestigheid. Je zou haast hopen dat dit plantje ooit weer eens het predikaat "zeer algemeen" krijgt. Niet alleen omdat dit een aanwijzing zou zijn dat er minder kwistig met herbiciden wordt omgesprongen maar ook omdat er zoveel zotten lijken te zijn. Zotten die een kasteelpark voor de ondergang willen behoeden of zotten die er volgens de jongste plannen een floriade willen stichten.

Ik wil hier niet speculeren over de vraag wie er als zot bestempeld moet worden. Het moet mij echter van het hart dat op mij de nieuwste plannen van de Stichting Themapark Limburg een beetje zot overkomen. Zot, onder meer omdat Zuid-Limburg in feite een grote floriade is voor wie het wil zien: een grote tentoonstelling van gevarieerde loofbossen, een stukje naaldbout zo u wilt, holle wegen, kalkgraslanden, een heide gebied, enzovoorts, te veel om op te noemen inclusief fraaie landgoederen en kasteelparken waarvan het park bij Terworm er eentje is. Een grote floriade, van vele kanten bedreigd, waarvan een stukje wordt afgebroken terwille van een commerciële floriade voor overwegend buitenlands bezoek, is dat niet een beetje zot?

Douwe TH. de Graaf

Verslag van de maandelijkse bijeenkomst

Te Maastricht op 5 april

Na een welkomstwoord door de vice-voorzitter was er slechts beperkte mogelijkheid voor het tonen van naturalia en het doen van mededelingen: de volgende bijeenkomst zou hier meer gelegenheid voor zijn.

Dr. P. van Nieuwenhoven toonde een Narcis met een zogenoemde bandvorming waardoor de plant drie bloemen produceerde. Vervolgens liet hij een *Armeria*-soort zien die hij verzameld had op het eiland Lundy: deze soort vertoonde een typisch aan het windrijge kustmilieu aangepaste kussen-vormige groeiwijze.

Vervolgens gaf de heer Op den Camp het woord aan de heren H. van Bugge-num en A. Lenders van de Herpetologische Studiegroep van het Genootschap die een voordracht zouden houden over de herpetofauna van Limburg en het werk van de studiegroep.

Na een heldere uiteenzetting over amfibieën en reptielen in het algemeen volgde een rijk geïllustreerd overzicht van de in Limburg voorkomende soorten. Dankzij het werk van de Herpetologische Studiegroep van ons Genootschap wordt steeds meer bekend over de verspreiding, de oecologie en de bedreigingen van de hier voorkomende soorten. Naast natuurlijke bedreigingen als predatie en ziekten (soms veroorzaakt door parasieten, bijv. *Lucil bufonifora* waarvan enkele indrukwekkende dia's vertoond werden) vormen vooral menselijke activiteiten een grote bedreiging voor de herpetofauna. Met name het verdwijnen van geschikte biotopen en voortplantingspoelen vormt een ernstige bedreiging. Zo waren er anno 1982 nog slechts een vierhonderdtal poelen in Zuid-Limburg bekend terwijl het aantal in 1962 bekende poelen meer dan duizend bedroeg. De in 1979 opge-

richte studiegroep heeft zich dan ook niet alleen bezig gehouden met inventarisaties maar ook met biotooprestauratie. Zij heeft zich vooral ingezet voor de aanleg en restauratie van voortplantingspoelen in met name Zuid-Limburg. In een actieplan van de zogenoemde Overleggroep Poelenbeheer, waarin naast de studiegroep o.a. het Rijksinstituut voor Natuurbeheer, het Staatsbosbeheer, het Limburgs Landschap en de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten deelnamen, wordt dan ook gestreefd naar een jaarlijkse aanleg van 60 poelen om in 10 jaar tijd weer over circa 1000 voortplantingspoelen te kunnen beschikken. In 1983 is dit streefgetal gehaald o.a. door een door het Ministerie van Landbouw en Visserij aan het Genootschap beschikbaar gestelde subsidie. Ook gemeenten als Kerkrade, Gulpen en Melick-Herkenbosch hebben enthousiast gereageerd en